

JORDAN (Heidelberg) deelt mede, dat in de kliniek van CZERNY de pyloroplastiek wegens het herhaald optreden van recidief vervangen is door de gastro-enterostomie met behulp van den MURPHY-knoop.

KÖNIG JR. (Berlijn) nam proeven met den resorbeerbaren knoop van FRANK. Bij de gastro-enterostomie waren de resultaten slecht, daar de knoop door het maagsap binnen 24 uur was gedigereerd en de vereeniging van maag en darm niet tot stand kwam. Bij de zijdelingsche anastomose was de in het darmlumen uitpuilende helft van den knoop een belemmering voor de passage van den darminhoud. Hier wil hij dus een platter model gebruiken. Over het algemeen was hij zeer tevreden over de „end to end” anastomose.

WÖFLER begroet met vreugde den resorbeerbaren knoop. De knoop van FRANK beschouwt hij slechts als een prothese, waarover gehecht wordt; de druk tusschen de beide helften is te gering. Hij heeft deze daarom gewijzigd in een met wijder lumen en betere sluiting. Hij ontraadt den knoop bij dikdarm-operatie, wegens gemakkelijk optredende verstopping van het lumen.

JORDAN (Heidelberg) beweert, dat de resultaten met den oorspronkelijken MURPHY-knoop zoo goed waren, dat er geen aanleiding bestond om den resorbeerbaren knoop aan te wenden.

STORP (Königsberg) drenkt den knoop van FRANK gedurende 24—48 uur in pCt. formaline, waardoor hij trager wordt resorbeerd.

KÜMMEL (Hamburg) toont zich een groot voorstander van den MURPHY-knoop. Hij gebruikt hem bij alle darmresectie's en gastro-enterostomieën.

H. TIMMER.

J. WESTERMAN.

(Wordt vervolgd).

CORRESPONDENTIE.

De Red. van het *Geneeskundig Jaarboekje* verzoekt ons het volgende erratum te publiceeren:

Op blz. 95, Dl. I, in plaats van serum antirabieticum van TIZZONI en CATTANI te lezen: serum antirabieticum van TIZZONI en CENTANNI. Nog niet in den handel. Serum antitetanicum van TIZZONI en CATTANI.

INGEZONDEN.

Geachte Redactie!

„Het is niet goed gedaan, van ernst spel, en van spel ernst te maken”, zegt Dr. w. DOORENBOS in een zijner aforismen. Misschien zondig ik evenzeer tegen het laatste deel van die waarschuwing, als uw Parijsche briefschrijver tegen het eerste gedeelte deed, wanneer ik tegen zijn spoortreinoverdenkingen protest aanteeken. Toch meen ik genoeg ernst te lezen achter de scherts, om een ernstig protest te rechtvaardigen.

Ik wil opkomen voor het principe: geen medisch advies zonder medische indicatie. Ik heb recht daarvoor op te komen, daar de uit het *Tijdschrift* „opvlammende letters” mede van mij afkomstig zijn. En ik behoor tot die ouderwetsche menschen, die meenen, dat zij de gevolgen hunner daden hebben te aanvaarden, onverschillig of het de verzorging van kinderen in het huwelijk, of het post vatten tegen persoonlijke vrienden in den strijd voor beginselen betreft. Misschien kan dit stukje Prof. TREUB bewegen zijn vrees voor „serieuze degeneratie” op zijde te zetten en, badinage à part, in ernstigen vorm zijn meening te zeggen. Ik geloof, dat dit nuttig zou zijn. En mij zou het de taak besparen uit te zoeken, waar de scherts eindigt en de ernst begint. Een taak, die moeilijkheden oplevert en aan fouten blootstelt, waarvoor ik gaarne terechtwijzing wacht.

Bij het „dilemma” zijn wij, naar ik meen, nog midden in de scherts. Want een dilemma bestaat in het geheel niet. Steriliteit te genezen is geen ingrijpen zonder medische indicatie. Of is het herstellen eener gestoorde physiologische functie niet de beste medische indicatie die men wenschen kan?

Als ik goed lees, begint de ernst eerst daar, waar de Schrijver het den ernstigsten plicht van den medicus noemt zijn evenmensch te helpen. Die uitspraak onderschrijf ik van harte, mits wij elkaar over de beteekenis van „helpen” verstaan. Het is niet de plicht van den medicus zijn evenmensch naar den kelder te helpen; evenmin hem te helpen als hij met de kas van een ander naar Amerika wil; noch hem onder den grond te helpen, als hij van het leven genoeg heeft. Daar zijn wij het allen over eens. Dat „helpen” niet synoniem is met „hem zijn zin geven”, veelal met het tegendeel, weet ook ieder medicus.

Nu meen ik, dat wij bij het fijnste en moeilijkste deel van onze taak: uitzoeken wat inderdaad het welzijn onzer patiënten bevordert, geen veiliger richtsnoer kunnen volgen, dan ons te houden aan medische indicaties. Ik geloof, op grond van eigen en anderer ervaring te mogen zeggen, dat medische adviezen, zonder medische indicatie gegeven, *als regel* noch den patiënt, noch den medicus verheffen. Als regel is het de bedoeling van den patiënt ten koste van heele of halve leugens kleine gemakken te veroveren, zich kleine of groote lasten van den hals te schuiven, aan onaangename plichten te ontkomen en dergelijke meer. Medici, die zich tot zulke diensten leenen, zijn in sommige kringen zeer gewild, ofschoon niet zeer gezien. Te groote complaisance schaadt zoowel het vertrouwen van den patiënt als het prestige van den medicus, die per slot van rekening uit louter goedigheid geen goed meer doen kan.

Ik denk, dat Prof. TREUB mij dit zal toegeven. Ik weet, dat hij het met mij eens is, waar het noodelooze toediening van chloroform bij een partus betreft, en ik meen te weten dat, over het geheel slappe toegeliefelijkheid jegens patiënten evenmin in zijn kader als in het mijne past.

Nu zegt Prof. TREUB: „medische behandeling kan geoorloofd, kan noodig „zijn ook zonder medische indicatie”. Die mogelijkheid geef ik, voor zeer exceptioneele gevallen, toe. *Maar daarmee wordt het principe niet valsch.*

Tegen alle groote principes wordt soms uit plicht gezondigd. De medicus staat vaak voor de keus tusschen liegen of een mensch zijn gemoedsrust

ontnemen. Wie humaan is, liegt in zoo'n geval en vervult daarmee zijn menschenplicht. Niemand mag daaruit de gevolgtrekking maken, dat waarheidszin voor den medicus niet past, en nu maar overboord moet gegooid.

Hetzelfde geldt voor ons medisch beroepsgeheim. Er zijn gevallen, waarin ernstige, conscientieuze en welberaden medici door plichtgevoel gedreven zijn, hun beroepsgeheim te schenden. Daarmede wordt aan het beroepsgeheim als leidend principe geen afbreuk gedaan.

In het gecompliceerde leven komt ieder nu en dan tusschen een dadelijke plicht en een groot principe in de knel. Hij ontkomt niet aan het alternatief òf een algemeene òf een bijzondere plicht te schenden: het is onvermijdelijk en noodig, dat hij daaronder lijdt. Zich uit de klem te wringen door het principe valsch te schelden en over boord te werpen, dunkt mij een onberaden, gevaarlijke therapie.

Zoo schijnt de zaak mij te zijn, en ik heb gemeend dit hier te moeten zeggen. Mogen krachtiger stemmen dan de mijne luid worden om het grondbeginsel te beschermen, waarmede onze macht om waarlijk goed te doen, naar mijn overtuiging, staat of valt.

Amsterdam, 24 April 1898.

CATHARINE VAN TUSSEN BROEK.

Geachte Redacteur-Gérant!

Als U het mij wilt vergunnen zou ik, bij een zoo bescheiden mogelijk gebruik der beschikbare plaatsruimte, even willen terugkomen op de bedenkingen, door Dr. JACOBS en Prof. TREUB tegen mijn opstel in n°. 14 geopperd. Ik moet daarvoor in herhalingen treden, want in het opstel zelve is op al die bedenkingen reeds geantwoord, maar de lezers van dit *Tijdschrift* hebben sedert 2 April nog wel iets anders te doen gehad, dan precies te onthouden wat ik toen gezegd heb.

Op blz. 657 bespreekt Dr. JACOBS eenige gevallen waarin de geneesheer geroepen zou zijn, preventieve adviezen te geven. Welnu, in al die gevallen kan hij „de overtuiging hebben dat dit met het oog op het voorkomen, „genezen of behandelen van pathol. toestanden wenschelijk is.” Dat die overtuiging in elk dier gevallen door ieder medicus gedeeld wordt, is geen vereischte. Mij bijv. is het niet „bekend dat de meeste moeders op den duur „daartegen niet bestand zijn”, maar wien dat wel bekend is, vindt hierin zijn *medische* indicatie. Wenschelijk ware het intusschen, dat door de meest bevoegden getracht werd, eenige indicaties *vast te stellen*. Bij het verdedigen van het recht der medici om ook buiten medische indicatie in den gang der natuur te grijpen tracht Dr. JACOBS onze vrees voor de dingen, die men in de toekomst van de medici zal gaan vorderen, te bezweren door te wijzen op *de perken der wet* (blz. 658, onderaan). Maar publiek noch medici eerbiedigen die perken, waar de een eischt, en de ander toegeeft, *en met der daad toegeeft*, dat de wet, die den abortus provocatus verbiedt, in naam van „*de zich steeds verjongende en vernieuwende wetenschap*” overtreden worde. En de wet van morgen, éénmaal de vastgelegde wilsuiting der overtreders van heden, zal dan toelaten wat zij thans verbiedt. Wil zij in Amerika niet nu